

LAUSUNTO

4.5.2026

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI ALKUPERÄTAKUULAIN JA KESTÄVYYSLAIN 37 a §:n MUUTTAMISESTA SEKÄ ALKUPERÄTAKUUASETUKSEN MUUTTAMISESTA (VN/13157/2023)

Paikallisvoima ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen hallituksen esityksestä alkuperätakuulain ja kestävyyslain 37 a §:n muuttamisesta sekä alkuperätakuuasetuksen muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on muun muassa täydentää hukkalämmön määritelmää. Jätteenpolttolaitos voisi saada sekalaisen yhdyskuntajätteen, rakennus- ja purkujätteen ja muun vastaavan sekalaisen jätteen poltosta tuottamalleen lämmölle hukkalämmön alkuperätakuut, jos se huolehtii kyseisen jätteen esilajittelusta ennen polttoa. Muut ehdotetut muutokset koskevat alkuperätakuujärjestelmän yksityiskohtia ja pääosin alkuperätakuujärjestelmä pysyisi ennallaan.

Jätteenpolton hukkalämpötulkinta

Paikallisvoima ry kannattaa hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotettua hukkalämmön määritelmän täsmentämistä, jonka myötä jätteenpolttolaitoksissa syntyvälle hyödynnettävälle lämmölle voidaan myöntää hukkalämmön alkuperätakuut. Pidämme perusteltuna, että hukkalämmön alkuperätakuut voivat koskea myös sekalaisen yhdyskuntajätteen, rakennus- ja purkujätteen sekä muun vastaavan sekalaisen jätteen poltosta syntyvää lämpöä.

Jätteen esilajittelu

Esityksen pääasiallisen sisällön mukaan jätteenpolttolaitokselle myönnettäisiin mahdollisuus hukkalämmön alkuperätakuihin, jos se huolehtii kyseisen jätteen esilajittelusta ennen polttoa ja siitä, että esilajittelusta saadaan merkityksellinen määrä muuta kierrätyskelpoista jätettä kuin metallia kierrätystä varten.

Paikallisvoima ry:n näkemyksen mukaan jätteen lajitteluun ja esilajitteluun liittyvät velvoitteet huomioidaan kattavasti valmisteilla olevassa kiertotalouslaissa (entinen jätelaki). Kiertotalouslain 15 §:ssä säädetään jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuuksista kaikkia jätteen haltijoita sitovalla tavalla, ja säännökset koskevat laajasti kotitalouksissa, palveluissa, teollisuudessa, rakentamisessa ja muussa toiminnassa syntyvää jätettä. Lisäksi erilliskerätty jäte on toimitettava käsittelyyn, jossa mahdollisimman suuri osa valmistellaan uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen.

Kiertotalouslainsäädännössä säädettäisiin myös energijätteeseen liittyvistä rajoituksista. Lain 15 c §:n mukaan kierrätyskelpoista tai uudelleenkäyttöön soveltuvaa jätettä ei saa kerätä energijakeena. Energijakeena tarkoitetaan

yhdyskunta- ja pakkausjätettä sekä rakennus- ja purkujätettä, joka kerätään energiana hyödyntämistä varten tai polttoaineen valmistamista varten, eikä siihen lähtökohtaisesti tule sisällyttää kierrätyskelpoista materiaalia.

Paikallisvoima ry katsoo, että ehdotettu esilajittelua koskeva lisäedellytys hukkalämmön alkuperätakuiden myöntämiselle on päällekkäinen suhteessa kiertotalouslainsäädännön velvoitteisiin. Jätteen esilajittelua ja kierrätyskelpoisten jakeiden erilliskeräystä koskevat vaatimukset tulisi ensisijaisesti ja johdonmukaisesti ohjata kiertotalouslainsäädännön kautta, ei energiaperäisten alkuperätakuiden myöntämisen lisäкитеereinä.

Paikallisvoima ry katsoo, että hukkalämmön alkuperätakuujärjestelmän tulisi nojata kiertotalouslainsäädännön kokonaisratkaisuihin jätteen lajittelun ja kierrätyksen osalta, eikä järjestelmään tulisi sisällyttää erillisiä, kiertotalouslaista poikkeavia kansallisia lisäehtoja. Tämä edistäisi sääntelyn selkeyttä sekä tukisi hukkalämpöjen hyödyntämistä ilman tarpeetonta hallinnollista lisätaakkaa.

Jätteen merkityksellisen määrän tulkinta

Paikallisvoima ry tunnistaa, että jätteen esilajitteluun tehtävät investoinnit voivat tietyissä tapauksissa lisätä kierrätykseen ohjautuvan jätteen määrää erityisesti muovipakkausten osalta. Tällainen vaikutus edellyttää kuitenkin, että jätteenpolttolaitokset investoisivat esilajittelulaitteistoihin nimenomaan hukkalämmön määritelmää koskevan muutoksen seurauksena ja että esilajittelulla pystyttäisiin erottamaan poltettavasta jätteestä aidosti merkityksellinen määrä kierrätyskelpoista materiaalia.

Paikallisvoima ry pitää haasteellisena, että esityksessä käytetty käsite "*merkityksellinen määrä*" jää määrittelemättä. Esityksestä ei käy ilmi, mistä kokoluokasta puhutaan. Ilman täsmällistä määritelmää on epäselvää, milloin esilajittelun katsotaan täyttävän hukkalämmön alkuperätakuun edellytykset ja millä perusteella vaatimus käytännössä arvioidaan.

Paikallisvoima ry pitää myös epävarmana, muodostaako hukkalämmön alkuperätakuun saaminen riittävän vahvan ja ennakoitavan kannustimen esilajittelulaitteistoihin investoimiselle, erityisesti tilanteessa, jossa jätteen merkityksellinen määrä ja arviointikriteerit ovat avoimia. Riskinä on lisäksi, että esilajittelussa erotellulle jakeelle ei synny toimivaa markkinaa, jolloin jäte toimitettaisiin kierrätyksen sijaan rinnakkaispoltoon. Tällöin tavoiteltu kierrätys- ja ilmastohyöty jäisi osittain tai kokonaan saavuttamatta.

Lisätietoja:

Annukka Saari
Toiminnanjohtaja
Paikallisvoima ry
+358 44 578 9139